

контакту з особою. Оперативному працівникові треба встановити контакт не шляхом примусу до спілкування і отримання від особи певної інформації, а зацікавити особу у спілкуванні і вести тему розмови в напрямку який цікавий особі, після чого шляхом навіювання інформації непомітно для співрозмовника перевести тему розмови у потрібному напрямку. Оперативному співробітнику потрібно з'ясувати мету оперативного спілкування, встановити певні рівні пріоритетності інформації, заздалегідь обміркувати питання які будуть обговорені при оперативному спілкуванні та можливі відповіді на них щоб відповідь яку надасть співрозмовник не була несподіваною або дезорієнтуючою. Підготовка ґрунту для спілкування тобто збір інформації про особу співрозмовника для виявлення напряму спілкування, встановлення його інтересів, стосунків із оточуючими, а також вибору місця де буде здійснюватись спілкування є також значимою в оперативному спілкуванні. Також потрібно наголосити що отримання інформації шляхом впливу повинен здійснюватись в законодавчих межах.

Федіна А.В.,

кандидат юридичних наук, суддя
Першотравневого районного суду м. Чернівці

ПРОЦЕСУАЛЬНІ ТА ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗГЛЯДУ КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕНЬ СУДОМ ПРИСЯЖНИХ

У всьому світі суд присяжних вважається гуманнішим і демократичнішим в порівнянні з традиційною формою судочинства. Суд присяжних в Україні – це форма судочинства, при якій рішення про винність або невинність обвинуваченого приймається колегією, яка складається із двох професійних суддів, один з яких є головуючим та трьох присяжних (непрофесійних суддів), – людей, що не мають юридичної освіти. При винесенні судового рішення присяжні керуються лише власним розумінням закону, яке нерозривно пов'язане з особливостями їх правосвідомості та в разі необхідності мають право передбачене ч.1 ст. 386 КПК України просити головуючого роз'яснити норми закону, що підлягають застосуванню під час вирішення питань, юридичні терміни і поняття, зміст оголошених в судовому засіданні документів, ознаки злочину, у вчиненні якого обвинувачується особа.

На думку більшості практикуючих юристів суд присяжних в Україні наразі не є народним судом, це просто розширена колегія, яку треба вдосконалювати. На думку відомого науковця, члена Центральної

ради громадської організації «Українське юридичне товариство» Миколи Сірого суд присяжних дуже ефективний інструмент оздоровлення судової системи, відновлення довіри до суду з боку громадян, але для того, щоб суд присяжних служив суспільству, він повинен бути повноцінним, тобто необхідний перехід до класичного суду присяжних який би складався з двох окремих колегій – колегії присяжних, яка повинна складатись з 12-ти осіб, і професійного судді чи декількох суддів окремо. Колегія присяжних повинна діяти самостійно, вирішувати питання факту злочину, а вже юридичну кваліфікацію має надавати суд.

В Україні суд присяжних розпочав свою роботу в 2012 році із прийняттям нового кримінального процесуального законодавства. Як свідчить судова практика в даний час ця форма судочинства повноцінно реалізується по всій країні, а обвинувачені все частіше починають користуватися правом на розгляди їх справи судом присяжних, гарантованим їм Конституцією України, у зв'язку з чим вивчення чинників, що впливають на судові рішення ухвалені судом присяжних набуває особливої актуальності. Так, з початком дії нового кримінального процесуального законодавства і до березня 2014 року в Україні судом присяжних розглянуто 32 кримінальних провадження, з них, по 29 кримінальних провадженнях були ухвалені обвинувальні вироки, зокрема судами першої інстанції Автономної Республіки Крим, Луганської, Харківської, Дніпропетровської, Волинської областей і по 3-х кримінальних провадженнях виправдувальні вироки, зокрема судами першої інстанції Сумської, Чернівецької та Львівської областей.

На думку психологів існує безліч різних чинників, які впливають на прийняття рішення присяжними. Умовно їх можна поділити на зовнішні і внутрішні. До зовнішніх чинників можна віднести наступні: особливості кримінального провадження, свідчення свідків, потерпілих, експертів, процедура їх допиту, особливості обвинуваченого, діяльність адвоката і прокурора, роз'яснення судді. Внутрішні чинники розділяють на соціально-демографічні і психологічні.

До соціально-демографічних характеристик в першу чергу відносяться невід'ємні характеристики особи такі як стать, вік, расова і етнічна приналежність, а також соціально-економічний статус, рівень освіти, місце проживання, участь в судах присяжних у минулому. До психологічних особливостей відносять такі характеристики особи як рівень правосвідомості, міру авторитаризму, стереотипи і забобони, а також емоційний стан. На нашу думку, з метою вдосконалення інституту суду присяжних в Україні та позитивного впливу психологічних чинників на прийняття рішення присяжними по кримінальних провадженнях необхідно залучення професійного психолога в якості спеціаліста,

оскільки вплив саме внутрішніх чинників, зокрема психологічних, не настільки однозначний, як вплив зовнішніх чинників.

Звісно, необхідно також, і в цілому підвищувати правосвідомість і моральність нації, тому що суд присяжних, перш за все, повинен спиратися на моральні фактори, на почуття справедливості та неупередженості.

Черновський О.К.,

кандидат юридичних наук, доцент, суддя апеляційного суду Чернівецької області

СОЦІАЛЬНИЙ СТАТУС ОБВИНУВАЧЕНОГО ТА СОЦІАЛЬНА ЦІННІСТЬ ПОТЕРПІЛОГО ЯК ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА ФОРМУВАННЯ СУДДІВСЬКОГО РІШЕННЯ

Складність роботи судді зумовлена високими очікуваннями громадян від його ролі в системі суспільних відносин. Високі очікування формують відповідно і високі вимоги до його особистості, де юридичні знання знаходяться на одному рівні з психологічними, соціологічними та іншими. А.Кони зазначав: напруження душевних сил судді для пошуку істини у справі є виконанням доручення держави, яка, покладаючи надію на спокійну неупередженість його повсякденної праці, довіряє йому частину своєї влади. Тому держава чекає від судді обдуманого вироку, а не швидкоплинного рішення, нав'язаного поривом почуттів чи упередженим поглядом.

Проте винесення «обдуманого вироку» ускладнюється самою природою інформаційного обміну, коли на сприймання, зберігання та відтворення інформації впливають індивідуальні особливості, притаманні кожній людині, під впливом яких перебувають суб'єкти суддівської діяльності.

З метою вивчення впливу соціального статусу обвинуваченого на суддівське рішення ми попросили суддів розглянути задачу про хуліганство: у першому варіанті обвинуваченим був працівник міської прокуратури, у другому – машиніст потягу.

З іншого боку, на судження судді та присяжних щодо вини обвинуваченого впливає соціальна цінність та привабливість потерпілого. Під час науково-практичного дослідження ми запропонували респондентам розглянути ситуацію про умисне вбивство особи: один варіант розглядав задачу про заподіяння смерті особі без постійного місця проживання (бомжу), інший - батьку трьох неповнолітніх дітей, зразковому сім'янину, провідному фахівцю на роботі.